

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta ja eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö VN/9654/2024-MMM, 15.8.2024

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry (jäljempänä SVELL) kiittää maa- ja metsätalousministeriötä lausuntopyynnöstä ja lausuu luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta ja eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta seuraavaa.

Yleiset kommentit

Luonnoksessa on esitetty muutamia teknisluonteisia oikaisuja ja täsmennyksiä, jotka SVELL katsoo perustelluiksi.

Luonnoksessa esitetään kuitenkin myös, että kuntien terveydensuojeluvalvontaa hoitavien viranhaltijoiden suorittaman valvontatyön kustannusten periminen oltaisiin kustannussyistä siirtämässä valtiolta kunnille. Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mukaisesta korvausjärjestelmästä johtuen terveystarkastajien rooli eläinsuojeluvalvonnassa lienee ollut tähän asti varsin pieni, mutta kustannusten perimistä koskevan sääntelyn muutos olisi omiaan kasvattamaan kuntien kiinnostusta siirtää eläinsuojeluvalvontaa suuremmassa määrin muiden kuin eläinlääkärien tehtäväksi. Tällainen muutos olisi omiaan heikentämään valvonnan asiantuntevuutta.

SVELL katsoo, että eläinten hyvinvoinnin valvonnan tulisi olla ensisijaisesti eläinlääkäriin pätevyyden saaneiden virkamiesten ja viranhaltijoiden vastuulla.

Mikäli eläinsuojeluvalvonnasta aiheutuvien kustannusten perimistä koskevaa sääntelyä muutetaan, eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023, EHL, eläinten hyvinvointilaki) tulee säätää nimenomaisesti valvontaviranomaisten pätevyysvaatimuksista.

Yksityiskohtaiset kommentit

Laki eläinten hyvinvoinnista

5 § Määritelmät

SVELL pitää ehdotettua täsmennystä tarpeellisena, sillä nykyinen sanamuoto jättää tulkinnanvaraiseksi sen, saako EHL 5.1,7 §:ssä tarkoitettuja luonnonvaraisia eläimiä pitää muuallakin kuin EHL 5.1,15 §:ssä tarkoitetuissa eläintarhoissa.

78 § Tarkastus ja näytteenotto

SVELL pitää ehdotettua lisäystä tarpeellisena, mutta säännöksen muotoilua tulisi täsmentää siten, että valvonta-asetuksen tarkoittamat tilanteet yksilöidään joko tässä säännöksessä tai sen esitöissä.

114 § Perittävät maksut

SVELL pitää ehdotettua muutosta ongelmallisena.

Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain mukaisesta korvausjärjestelmästä johtuen suurin osa eläinten hyvinvoinnin valvonnasta on ollut kunnaneläinlääkärien suorittamaa. Terveystarkastajien suorittamasta eläinsuojeluvalvonnasta ei ole saatavilla tarkkaa tietoa, mutta terveystarkastajien osuuden valvonnassa on oletettu olevan vähäinen (ks. HE 186/2022 vp, s. 68). Kustannusten perimistä koskevan sääntelyn ehdotettu muutos olisi omiaan kasvattamaan kuntien kiinnostusta siirtää eläinsuojeluvalvontaa suuremmassa määrin muiden kuin eläinlääkärien tehtäväksi. Tällainen muutos olisi omiaan heikentämään valvonnan asiantuntevuutta.

Jotta eläinten hyvinvoinnin valvontaa voidaan tehdä eläinten hyvinvointilain tarkoituksen mukaisesti siten, että eläinten hyvinvointia voidaan edistää ja eläimiä suojella parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta, valvontaviranomaisella tulee olla riittävä pätevyys arvioida eläimen hyvinvointia ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan 1035/4/01 13.1.2003 todennut, että ”poliisin rooli eläinsuojeluasioissa tulisi käsitykseni mukaan olla lähinnä avustava, - - Käsitykseni mukaan eläinlääkäreillä on ko. alan erityisammattilaisina huomattavasti paremmat valmiudet arvioida tilannetta ja tarvittavia toimenpiteitä.” Terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan pätevyyttä voidaan pitää poliisiin verrattavana, sillä kummallakaan ei ole ammattinsa tai koulutuksensa puolesta pätevyyttä arvioida eläinten hyvinvointia. Myös aiemman eläinten hyvinvointilakiesityksen lausuntopalautteessa korostettiin valvontaviranomaisen pätevyyden merkitystä, ja useat lausunnonantajat esittivät, että valvontaa suorittavan viranhaltijan tulisi olla eläinlääkäri.

Kumotun eläinsuojelulain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 36/1995 vp, s. 15) todetaan, että ”Kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavat viranhaltijat suorittavat säännöllisesti tarkastuksia kohteissa, joilla on merkitystä ympäristö- ja elintarvikehygienian kannalta, muun muassa kotieläinyksiköissä. Täten heillä on mahdollisuus varsinaisen työnsä

ohella puuttua myös eläinsuojelukysymyksiin.” Terveysuojeluvalvontaa hoitavien viranhaltijoiden on siis katsottu soveltuvan valvomaan eläinten hyvinvointia käytännöllisyys- ja työnjärjestelyistä, ei ammattipätevyyden perusteella. Eläinten hyvinvoinnista annetun lain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 186/2022 vp) terveysuojeluvalvontaa hoitavien viranhaltijoiden pätevyyttä ei käsitellä.

Jos kustannusten perimistä koskevaa sääntelyä muutetaan, on välttämätöntä, että eläinten hyvinvoinnin valvontaa hoitavien viranhaltijoiden pätevyysvaatimuksista säädetään lain tasolla. SVELL pitää välttämättömänä, että eläinten hyvinvoinnin valvonnassa eläimen hyvinvointia koskevan arvion tekee aina eläinlääkäri. SVELL suhtautuu kuitenkin myönteisesti siihen, että korvausjärjestelmää uudistettaisiin siten, että kunnan terveysuojeluvalvontaa hoitavat viranhaltijat voisivat työskennellä joustavasti eläinlääkärin työparina.

Jos valvonta järjestetään siten, että eläinlääkäri ja terveystarkastaja suorittavat tarkastuksia yhdessä, ehdotetun sääntelyn perusteella on epäselvää, millä perusteella kustannukset peritään ja periikö kustannukset valtio vai kunta.

Ehdotetun sääntelyn ongelmana voidaan pitää myös sitä, että eläinsuojeluvalvonnasta asiakkaalta perittävä maksun suuruus voisi vaihdella jopa saman kunnan alueella riippuen siitä, onko tarkastuksen suorittaja eläinlääkäri vai terveystarkastaja.

118a § Vahingonkorvaus

SVELL katsoo, että ehdotettua vahingonkorvaussäännöstä tulisi muuttaa, sillä lainkirjoittajan oppaan mukaan muotoilua ”soveltuvin osin” tulisi välttää ja sen sijaan tulisi säätää täsmällisesti (lainkirjoittajan opas 12.2.3).

Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta

12 §

SVELL pitää ehdotettua täsmennystä välttämättömänä ja lähinnä teknisenä.

Lisätiedot

Lisätietoja tästä lausunnosta antaa yhdistyksen puheenjohtaja, lausunnot@svell.fi.

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry:n puolesta,

Jan Mattila, puheenjohtaja